

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **M. B.**, zastoupeného Mgr. Alenou Podhornou, advokátkou, se sídlem Komenského 20, Moravská Třebová, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, odbor sociálních věcí, se sídlem Komenského náměstí 125, Pardubice, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 10. 2010, č. j. KrÚ 73480/2010/DSU, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, ze dne 30. 5. 2011, č. j. 52 A 78/2010 - 46,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se** právo na náhradu nákladů řízení **nepřiznává**.

III. Ustanovené zástupkyni Mgr. Aleně Podhorné, advokátce, se sídlem Komenského 20, Moravská Třebová, **se nepřiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů.

Odůvodnění:

I.
Správní řízení

Rozhodnutím ze dne 11. 10. 2010, č. j. KrÚ 73480/2010/DSU (dále též „napadené rozhodnutí“), žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil usnesení Městského úřadu Moravská Třebová ze dne 24. 8. 2010, č. j. MUMT/25132/2010, jímž žalobci nebylo umožněno nahlédnout do spisové dokumentace zesnulého P. J. vedeného ve věci dávek hmotné nouze - příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že v řízeních týkajících se dávek pomoci v hmotné nouzi je účastníkem řízení žadatel o dávky (v daném případě zesnulý P. J.) a osoby společně posuzované se žadatelem. Žalobce stejně jako matka zemřelého, která udělila žalobci plnou moc, účastníky předmětných řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi nebyli, ani nebyli zástupcem účastníka řízení. Žalovaný dále vyhodnotil námitku žalobce ohledně zájmu na zjištění všech okolností smrti P. J. za pozdě uplatněnou. Žalovaný se v neposlední řadě nedomníval, že by žalobce měl vážný důvod či právní zájem nahlížet do předmětného spisu, neboť i při zjištění údajných nesrovnalostí by přechod práv ohledně předmětných dávek ze zesnulého P. J. na další osobu nebyl možný.

II.
Řízení před Krajským soudem v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích

Žalobou ze dne 2. 12. 2010 se žalobce domáhal přezkumu napadeného rozhodnutí. Žalobce uvedl, že zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) nahlížení do spisů zesnulého účastníka neupravuje, neboť řeší pouze situace, kdy účastník řízení žije. Žalobce je přesvědčen, že postup žalovaného odporuje principu přezkoumatelnosti každého úředního rozhodnutí, neboť po smrti jediného účastníka řízení není nikdo, kdo by udělil plnou moc pro nahlížení do správního spisu. Žalovaný neměl dle žalobce zákonného podkladu pro zabránění nahlížení do spisu. Žalovaný se nemůže dovolávat ani ochrany osobnosti zemřelého, neboť ten žil před svou smrtí na ulici, o nahlížení usiluje matka zemřelého prostřednictvím žalobce. Dle žalobce v posuzovaném případě existuje veřejný zájem na zjištění všech okolností úmrtí P. J. - včetně postupu správních orgánů rozhodujících o jeho sociální situaci.

Žalovaný se k žalobě vyjádřil podáním ze dne 20. 3. 2011, ve kterém uvedl, že žalobce stejně jako právní nástupce účastníka mohl do předmětného spisu nahlížet pouze podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu, protože zesnulý P. J. byl jediným účastníkem v řízeních o dávkách pomoci v hmotné nouzi podle ustanovení § 68 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“). Udělení plné moci matkou zemřelého považoval žalovaný za irelevantní, neboť ani ta nebyla účastníkem řízení. Žalobce dle žalovaného nesplnil podmínky ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu, neboť neprokázal právní zájem nebo jiný závažný důvod v řízení před orgánem prvního stupně. Důvod uvedený až v odvolání ohledně zájmu na zjištění všech okolností úmrtí P. J. žalovaný nepovažoval za přiléhavý, neboť mezi jeho smrtí a správním řízením o dávkách pomoci v hmotné nouzi žalovaný neshledal příčinnou souvislost. Žalovaný dále poukázal na to, že v posuzovaném případě podal žalobce podnět k přezkoumání napadeného rozhodnutí, přičemž Ministerstvo práce a sociálních věcí důvody pro zahájení přezkumného řízení neshledalo.

Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích o žalobě rozhodl rozsudkem ze dne 30. 5. 2011, č. j. 52 A 78/2010 - 46, kterým žalobu zamítl. Krajský soud uvedl, že žalobce nebyl účastníkem řízení, z nichž správní spisy vzešly, a nemohl do nich tudíž nahlížet podle ustanovení § 38 odst. 1 správního řádu. Jiná osoba (včetně žalobce) může dle krajského soudu do spisu nahlížet pouze podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu, pokud prokáže právní zájem nebo jiný závažný důvod, což však žalobce v řízení před

orgánem prvního stupně ani netvrdil, ani neprokázal, neboť jeho žádost o nahlížení do spisu bližší odůvodnění neobsahovala. Důvody žalobce uvedl až ve svém odvolání, přičemž podle krajského soudu žalovaný v souladu s ustanovení § 82 odst. 4 správního řádu k nim nebyl povinen přihlížet. Krajský soud poukázal na to, že v souladu se zásadou „práva přejí bdělým“ je zakotvena koncentrace správního řízení, podle které účastníci řízení mají své námitky a důvody uplatnit již před správním orgánem prvního stupně; protože žalobce takto nepostupoval, správní orgány neměly jakékoli podklady pro posouzení toho, zda žalobci svědčil právní zájem nebo jiný závažný důvod. Krajský soud nad rámec žaloby konstatoval, že žalobci za dané situace nic nebrání podat znovu žádost o nahlédnutí do spisu, ve které svůj právní zájem či jiný závažný důvod náležitě doloží.

III.
Kasační stížnost, vyjádření žalovaného

Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 30. 5. 2011, č. j. 52 A 78/2010 - 46, podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel je přesvědčen, že odůvodnit svou žádost o nahlížení do spisu mohl ve skutečnosti až v odvolání, neboť odůvodnění žádosti nepředstavuje novou skutečnost nebo nový důkaz ve smyslu ustanovení § 82 odst. 4 správního řádu. Správní orgány navíc měly dle stěžovatele z kontextu případu (smrt P. J., plná moc udělená matkou zesnulého stěžovateli, jenž se zabývá ochranou osob v obtížné situaci) tento důvod zjistit. Stěžovatel se dovolával ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu a dovozoval, že správní orgány ho měly vyzvat k odstranění vad. Stěžovatel až do vydání rozhodnutí orgánu prvního stupně neměl možnost zjistit, že jeho žádost byla vyhodnocena jako neúplná, tudíž bližší odůvodnění své žádosti nemohl ani dříve uplatnit. Stěžovatel navíc dospívá k závěru, že orgán prvního stupně byl povinen zabývat se doplněním odůvodnění žádosti o nahlížení do spisu podle ustanovení § 86 a 87 správního řádu, protože doplnění žádosti bylo v rámci odvolání podáno u prvostupňového orgánu, jenž věc následně postoupil odvolacímu orgánu; přičemž správní řád prvostupňovému orgánu umožňuje o odvolání v autoremeduře rozhodnout. Pokud orgán prvního stupně nerozhodl o odvolání v autoremeduře, dovozuje stěžovatel implicitní rozhodnutí o zamítnutí doplnění odůvodnění. Protože krajský soud do věci vnesl dle stěžovatele nový argument, doplnil stěžovatel svou žádost o nahlížení spisu tak, že zesnulý byl postiženou osobou v obtížné sociální situaci, proto je dle stěžovatele pravděpodobné, že se zesnulý nemohl svých práv domoci, což mohlo vést ke zhoršení jeho sociální situace a následně k jeho úmrtí.

Usnesením ze dne 5. 8. 2011, č. j. 52 A 78/2010 - 78, Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ustanovil stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti zástupkyni Mgr. Alenu Podhornou, advokátku.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil podáním ze dne 19. 9. 2011, ve kterém uvedl, že se ztotožňuje s názorem krajského soudu. Absenci tvrzení právního zájmu či jiného závažného důvodu žalovaný nepovažuje za vadu podání nebo za jinou chybějící náležitost podle ustanovení § 37 odst. 2 správního řádu. Doplnění žádosti o nahlížení do

spisu v rámci kasační stížnosti a další stížnostní důvody považuje žalovaný za irelevantní, neboť jsou uplatněny v rozporu s ustanovením § 103 s. ř. s.

IV.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, vzešlo (ustanovení § 102 s. ř. s.), kasační stížnost je přípustná. Nejvyšší správní soud přitom nepřehlédl, že stěžovatel v kasační stížnosti uplatnil poněkud jiné důvody než v žalobě (námitky ohledně včasnosti uvedení důvodů, pro které hodlá on či matka zesnulého P. J. nahlížet do správního spisu); přísná aplikace ustanovení § 104 s. ř. s. (tj. požadavek, aby stěžovatel všechny důvody, pro které napadá správní akt, uvedl v žalobě, mohl-li tak učinit) by vedla v podstatné části k odmítnutí kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud tak neučinil a námitky přijal jako přípustné, neboť jsou provázány do značné míry s podstatou věci, tedy zda byly dány důvody upravené v ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu pro nahlížení do správního spisu.

Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, v mezích uplatněného kasačního důvodu podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a v rozsahu kasační stížnosti podle ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná; k tomuto závěru vedly Nejvyšší správní soud následující úvahy:

Stížnostní důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je dán, pokud soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis (normu), než který na věc dopadá, nebo pokud byl soudem sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci.

Z předloženého správního spisu jsou pro posouzení věcí stěžejní následující skutečnosti:

Podáním ze dne 15. 7. 2010 stěžovatel žádal na základě plné moci udělené H. Š., matkou zesnulého P. J., o nahlédnutí do všech spisů Odboru sociálních věcí a zdravotnictví týkajících se sociálních dávek aj. poskytované pomoci, a do spisů Odboru sociálně právní ochrany dětí, týkajících se pana P. J. Stěžovatel v tomto podání svou žádost o nahlížení do předmětných spisů blíže neodůvodnil.

V odvolání proti usnesení o zamítnutí žádosti o nahlédnutí do spisů ze dne 30. 8. 2010 stěžovatel odkázal na dikci ustanovení § 38 odst. 2 a 4 správního řádu a uvedl, že zájem rodičů zemřelého na zjištění všech okolností úmrtí jejich syna je podle něj silným právním zájmem a dostatečně vážným důvodem.

Stěžovatel ve své žádosti ze dne 15. 7. 2010 požadoval nahlédnutí do spisů týkajících se veškerých řízení - jejichž účastníkem byl zesnulý P. J. - ohledně dávek v hmotné nouzi

(doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí) nebo vedených před Odborem sociálně právní ochrany dětí Městského úřadu Moravská Třebová. Předmětem soudního přezkumu však stěžovatel výslovně svou žalobou ze dne 2. 12. 2010 určil rozhodnutí o možnosti nahlížení do spisů ohledně dávek v hmotné nouzi.

Stěžejní otázkou pro posouzení věci je to, zda stěžovatel splnil podmínky vymezené v ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu pro nahlížení do předmětných spisů.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi nahlížení do spisů týkající se dávek upravených tímto zákonem speciálně neupravuje, proto institut nahlížení do spisu ve vztahu k dávkám hmotné nouze upravuje obecný procesní předpis - správní řád. Ustanovení § 38 odst. 1 a 2 správního řádu přitom rozlišuje dva okruhy osob, kterým správní orgán umožní nahlédnout do spisu.

První okruh osob, jimž umožňuje ustanovení § 38 odst. 1 správního řádu nahlížet do správního spisu, představují účastníci řízení a jejich zástupci. Účastenství v řízení o dávkách v hmotné nouzi speciálně upravuje ustanovení § 68 zákona o hmotné nouzi, podle něhož jsou účastníky řízení osoby společně posuzované se žadatelem o dávku nebo jejím příjemcem. Účastníkem řízení o dávkách v hmotné nouzi byl pouze zesnulý P. J., přičemž neměl žádného zástupce - tato skutečnost není mezi stěžovatelem a žalovaným sporná. Stěžovateli proto nemohlo být umožněno nahlížení do spisu podle ustanovení § 38 odst. 1 správního řádu, protože nespadal do tam uvedeného okruhu osob, a to i když se odvolával na plnou moc udělenou matkou zesnulého, která však účastníkem nebo jeho zástupcem v předmětných řízeních o dávkách v hmotné nouzi nebyla.

Stěžovatel proto mohl do předmětných spisů, jak správně dovodil krajský soud, nahlížet pouze podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu, podle něhož třetí osoby mohou do správního spisu nahlížet, avšak pouze za podmínek, že prokáží právní zájem nebo jiný vážný důvod a že tím nebude porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem. Aplikaci tohoto ustanovení přitom nebrání to, že účastník řízení zemřel či zanikl; orgány veřejné správy proto mají zákonný poklad pro svůj postup ohledně nahlížení do správních spisů i v těchto méně obvyklých případech.

Proto, aby mohlo být třetí osobě (mimo účastníka řízení a jeho zástupce) umožněno správním orgánem nahlédnout do spisu, však správní řád klade jiné podmínky než v případě osob vymezených v ustanovení § 38 odst. 1 správního řádu. V posuzovaném případě je stěžejní prokázání právního zájmu nebo jiného závažného důvodu.

Jak vyplývá ze stěžovatelovy žádosti o nahlédnutí do spisů ze dne 15. 7. 2010, stěžovatel žádný právní zájem ani jiný závažný důvod netvrdil, ani neprokazoval. Na základě takového podání proto stěžovatel nesplnil podmínku obsaženou v ustanovení § 38

odst. 2 správního řádu v podobě prokázání právního zájmu nebo jiného závažného důvodu.

Nelze v tomto směru přisvědčit argumentaci stěžovatele ohledně toho, že správní orgán z kontextu případu (udělení plné moci rodičem zemřelého osobě zabývající se ochranou práv osob v obtížné situaci) měl důvodnost návrhu dovozovat namísto stěžovatele. Postup podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu je vázán na uplatnění dispoziční zásady - návrhu. Správní orgán nemohl návrh překročit v tom směru, že by např. umožnil nahlédnout do jiných spisů, nebo že by „dovozoval" právní zájem nebo jiný závažný důvod na straně takovéto osoby. Jak vyplývá z dikce ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu („*Jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li*"), je to právě osoba žádající o nahlédnutí do spisu, která musí tvrdit a prokázat svůj právní zájem nebo jiný závažný důvod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2010, č. j. 9 As 17/2010 - 73; všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Pouze osoba žádající o nahlížení podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu disponuje všemi informacemi dokládajícími její právní zájem či jiný závažný důvod pro nahlížení do spisu.

Správní orgán nemůže dovozovat z naprosto neurčitých, stěžovatelem zpětně dovozovaných okolností případu, které ani nemusely být správnímu orgánu v době jeho rozhodování o zamítnutí žádosti o nahlížení do spisu známé, zda mohly existovat skutečnosti odůvodňující nahlížení do spisu. Teprve až na základě argumentace řádně předložené osobou domáhající se nahlížení může správní orgán posoudit, zda takováto osoba v souladu s ustanovením § 38 odst. 2 správního řádu prokázala právní zájem nebo jiný vážný důvod.

Nejvyšší správní soud v tomto směru jen pro úplnost upozorňuje na to, že i kdyby takováto osoba svůj právní zájem či jiný vážný důvod prokázala, nemusí jí být vždy nahlížení do spisu umožněno; především pokud by tím bylo porušeno právo některého z účastníků, dalších dotčených osob nebo byl porušen veřejný zájem. Pro posuzování těchto okolností může být stěžejní i argumentace takovéto osoby dokládající její právní zájem či jiný vážný důvod (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 80/2010 - 68 ze dne 28. 2. 2011).

Nejvyšší správní soud dále nepřisvědčuje argumentaci stěžovatele v tom smyslu, že orgán prvního stupně jej měl vyzvat podle ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu, aby svou žádost o nahlížení do spisu doplnil o tvrzení dokládající jeho právní zájem nebo jiný vážný důvod pro nahlížení do předmětných spisů.

Náležitostí podání jsou vymezeny v ustanovení § 37 odst. 2 správního řádu - „*Z podání musí být patrno, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje ... Podání musí obsahovat označení správního orgánu, jemuž je určeno, další náležitosti, které stanoví zákon, a podpis osoby, která je činí.*" Nejvyšší správní soud je toho názoru, že podání stěžovatele ze dne 15.

7. 2010 obsahující žádost o nahlížení do spisů všem těmto požadavkům vyhovuje. Bylo v něm uvedeno, kdo jej činí (stěžovatel), komu je určeno (Městskému úřadu Moravská Třebová), čeho se týká (řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi zesnulého P. J.), co stěžovatel navrhuje (nahlížení do spisu) a byla jím i podepsána. Orgán prvního stupně proto neměl povinnost vyzvat stěžovatele k upřesnění jeho podání ze dne 15. 7. 2010.

Náležitostí žádosti o nahlížení do spisu podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu podle názoru Nejvyššího správního soudu není doložení bližší argumentace dovozující právní zájem nebo jiný vážný důvod. Tyto skutečnosti jsou totiž jednou z podmínek stanovených citovaným ustanovením správního řádu k tomu, aby osobě bylo umožněno nahlížet do spisu.

Pokud by platila argumentace stěžovatele v tom smyslu, že v případě, kdy správní orgán považuje argumentaci osoby dovozující právní zájem nebo jiný vážný důvod za nedostatečnou, musí na její doplnění správní orgán osobu vždy vyzvat, popřel by takovýto postup zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“ (práva náležejí bdělým), neboť je to právě tato osoba, která má povinnost prokázat svůj právní zájem nebo jiný vážný důvod a která měla za účelem umožnění nahlížení do spisu vyvinout příslušné úsilí. V takovém případě by fakticky nebylo možné vydat rozhodnutí o neumožnění nahlížení do spisu, neboť pokaždé by mohla osoba žádající o nahlížení do spisu argumentovat tím, že pokud správní orgán dospěl k závěru, že neprokázala svůj právní zájem nebo jiný vážný důvod, měl ji po tomto „předběžném posouzení“ vyzvat k dalšímu doplnění.

Žádost ze dne 15. 7. 2010 Nejvyšší správní soud nehodnotí ani jinak vadnou ve smyslu ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu, neboť nevzbuzuje jakýchkoli pochybností v tom směru, o co stěžovateli šlo. Orgán prvního stupně proto neměl povinnost vyzvat stěžovatele k upřesnění jeho žádosti s odůvodněním, že jím použité výrazy z oblasti běžného jazyka jsou nedostatečné nebo že vzbuzují na straně správního orgánu právní nejasnosti.

Stěžovatel se mýlí v tom, že svou argumentaci nemohl uplatnit v řízení před orgánem prvního stupně. Jak sám stěžovatel na jiném místě své kasační stížnosti uvádí ohledně „kontextu případu“, stěžovatel již v době podání žádosti o nahlížení do spisu ze dne 15. 7. 2010 věděl o tom, že se domáhá nahlížet do spisu z toho důvodu, že rodiče zesnulého P. J. chtěli prověřit veškeré okolnosti jeho úmrtí.

Nejvyšší správní soud si uvědomuje určité faktické distinkce v případě, kdy osoba svou žádost o nahlížení do spisu podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu vůbec neodůvodní (jako tomu bylo v posuzovaném případě), od situace, kdy osoba svou žádost odůvodní, přičemž správní orgán takové odůvodnění následně vyhodnotí jako nedostatečné. Nejvyšší správní soud však výše vyložil, že v případě, kdy správní orgán považuje uvedenou argumentaci ve smyslu ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu za nedostatečnou, nemá povinnost takovou osobu dále k čemukoli vyzývat. Osoba, která ve

své žádosti o nahlížení do spisu jakoukoli argumentaci dokládající její právní zájem nebo jiný vážný důvod neuvede, by podle názoru Nejvyššího správního soudu neměla mít lepší postavení než ta osoba, která určitou argumentaci uvedla (byť nedostatečnou), v tom směru, že ji správní orgán musí k doplnění této argumentace vyzývat, neboť dikce ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu k tomu nedává důvod.

Nejvyšší správní soud je navíc přesvědčen o tom, že tímto postupem stěžovatel neztrácí navždy své procesní postavení (v podobě úplného vyloučení možnosti nahlížet do předmětných spisů), jako by tomu bylo tehdy, pokud by správní orgány zamítly blanketní odvolání, aniž by předtím odvolatele v rozporu s ustanoveními § 82 odst. 2, § 37 odst. 2 a 3 správního řádu nevyzvaly k doplnění odvolání - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3 2009, č. j. 1 As 4/2009 - 53. Stěžovateli proto nic nebrání v tom - jak správně uvedl krajský soud - aby případně podal opětovně žádost o nahlížení do předmětných správních spisů, ve které by svůj právní zájem nebo jiný vážný důvod uvedl (nebo osob, které hodlá zastupovat).

Nejvyšší správní soud dále nepřisvědčuje argumentaci stěžovatele v tom směru, že orgán prvního stupně se s jeho doplněním žádosti v rámci odvolání musel zabývat podle ustanovení § 87 správního řádu. Institut autoremedury upravený v ustanovení § 87 správního řádu představuje projev procesní ekonomie a slouží k tomu, aby správní orgán prvního stupně mohl své nezákonné rozhodnutí zrušit. Institut autoremedury však nemá sloužit k tomu, aby se obcházela koncentrace správního řízení zakotvená v ustanovení § 82 odst. 4 správního řádu. Nelze totiž odhlédnout od toho, že možnost autoremedury je přípustná až v rámci odvolacího řízení, tj. správní orgán, jenž vydal prvostupňové rozhodnutí, se pohybuje již v rámci řádného opravného prostředku, odvolání, a je proto vázán i ustanovením § 82 odst. 4 správního řádu.

Nejvyšší správní soud proto musí odmítnout argumentaci stěžovatele v tom smyslu, že i v době, kdy správní orgán může zvažovat užití institutu autoremedury, jedná se ještě o pokračování prvostupňového řízení a postoupení odvolání nadřízenému orgánu „implicitně“ znamená zamítnutí doplnění podání. Z koncepce správního řízení zakotvené účinným správním řádem totiž vyplývá, že je to právě účastník řízení, která má v řízení před orgánem prvního stupně dbát svých práv jejich řádným a včasným uplatněním; pokud takto nepostupuje, nemůže spoléhat na to, že své pochybení „dožene“ prostřednictvím autoremedury v rámci odvolacího řízení.

Doplňuje-li stěžovatel svou argumentaci dokládající jeho právní zájem nebo jiná vážný důvod v rámci kasační stížnosti, nelze k této argumentaci ve smyslu ustanovení § 103 s. ř. s. přihlédnout. Touto argumentací stěžovatel nenapadá rozhodnutí krajského soudu a je tudíž v rámci řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu nepřípustná.

Nejvyšší správní soud ovšem nepřehlédl, že žalovaný se i opožděně uplatněným důvodem (okolnostmi úmrtí pana J.) zabýval a vysvětlil, že dávky hmotné nouze nemohou být předmětem dědictví, proto případná pozice rodiče zemřelého jako dědice nemůže být právním zájmem umožňujícím nahlížení do předmětných spisů. Příčinnou souvislost mezi úmrtím a dávkami hmotného nouze, které byly zesnulým pobírány, také žalovaný neshledal a nevyhodnotil jako vážný zájem. Samotná smrt účastníka řízení - byť ji Nejvyšší správní soud vnímá jako tragickou událost zejména pro rodiče zesnulého - ještě sama o sobě nepředstavuje vážný důvod pro nahlížení do dávkových spisů, neboť Nejvyšší správní soud neshledává v souladu s napadeným rozhodnutím příčinnou souvislost mezi pobíráním dávek a smrtí účastníka řízení. Jinými slovy stěžovatel by pro umožnění nahlížení do dávkových spisů podle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu musel před orgánem prvního stupně doložit jiné skutečnosti či okolnosti, jinak by do příslušných spisů po smrti původního účastníka řízení za účelem „prověření všech okolností úmrtí“ mohl nahlížet prakticky kdokoli, čímž by došlo k obsahovému vyprázdnění pojmu vážný důvod dle ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu.

Nejvyšší správní soud v neposlední řadě podotýká, že ve správním řízení vystupoval žalobce jako zástupce matky zesnulého na základě plné moci (tedy účastníkem řízení měla být matka zesnulého), přičemž žalobu podal svým jménem - taková situace by striktně vzato umožňovala i žalobu odmítnout jako podanou zjevně neoprávněnou osobou. Ze všech podání stěžovatele je však patrno, že směšuje situace, kdy jedná jako zástupce na základě plné moci a kdy jedná svým jménem, což činí přezkum o to složitějším. Nejvyšší správní soud veden zásadou maximální otevřenosti k přístupu žalobců k soudní ochraně nevyvodil z těchto nejasností přímé procení důsledky, nicméně obiter dictum na ně poukazuje.

Není proto naplněn stěžovatelem uplatněný kasační důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (ustanovení § 110 odst. 1 in fine s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (ustanovení § 60 odst. 7 s. ř. s.).

Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 5. 8. 2011, č. j. 52 A 78/2010 - 78, byla stěžovateli ustanovena zástupkyně, Mgr. Alena Podhorná, Nejvyšší správní soud musel rozhodnout o její odměně podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. Zástupkyně však neučinila ve věci žádný úkon, Nejvyšší správní soud jí proto

nepřiznal žádnou odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů. Zástupkyně se v přípise ze dne 13. 10. 2011 sice domáhala přiznání odměny za jeden úkon právní služby ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů - první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení - ze soudního spisu ani z tohoto přípisu však nevyplývá, že by mezi ustanovenou zástupkyní a stěžovatelem proběhla první porada nebo že by zástupkyně nahlížela do soudního spisu, čímž by mohla být za určitých okolností nahrazena první porada s klientem. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku sub. III tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2011

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu